ՄՈՒՐՃ ՏԱՐԻ—թիվ 869 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԲԵԲԵՔԵԱՆ, 1899 ՕԳՈՍՏՈՍ 24—5 30 ՖԵՎՐՎԱՐ ՆՈՐ 1317 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1316 Գ. ՏԱՐԻ, թիվ 869

«ԱՐԱՐԱՏ»
Ամենօրեայ քաղաքական, գրական եւ տնտեսական թերթ
Journal Arménien Quotidien
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ
ARARAT
ԳԻՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
Prix d'abonnement
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Pour l'Arménie
ՏԱՐԵԿԱՆ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Un an
ՎԵՑ ԱՄԻՍ
Six mois

մէջով։ Իսկ Ամերիկացիք բուռն պայքար մը կ՚մղեն թէ՛ թուքի և թէ թքնողներուն դէմ։

Նայեցէք ի՛նչ կ՚ըսէ Պոսթընի Առողջապահական Տեսչութեան հրատարակած նոր ազդը. — «Կ՚իմացնենք թէ հասարակաց տեղ մը թքնելը թէ՛ վնասակար է, թէ վտանգաւոր և թէ մեծ հիւանդութեանց պատճառ, հետևաբար խստիւ արգիլուած է թքնել կառքի մը մէջը, տամոյլին կամ սանդուխներուն վրայ, վակոններու, թրամուէյներու, սպասելու սրահներու, վաճառատանց, եկեղեցիներու, թատրոններու և շուկաներու մէջ, փողոցները և հասարակաց հրապարակները։»

Երկու տարի առաջ միայն հասարակաց կառքերու մէջ թքնելն արգիլուած էր, և թքնողէն 500 ֆրանք տուգանք կ՚առնէին, հիմա այս նոր կանոնով Պոսթընի մէջ փողոցներն ալ թքնելը բացարձակապէս արգիլուած է։ Եւ այս արգելքը շատ իրաւացի է, վասն զի եթէ լաւ մտածենք, գետինը, փողոցը կամ տան մէջ թքնելը ճիշտ դիմացինին բերնին մէջ թքնել ըսել է։ Քիչ ատենուան մէջ, այս թուքը կ՚չորնայ և փոշիի վերածուելով՝ հովէն կ՚քշուի կ՚երթայ անցնողի մը անգուկը, բերանը կամ խռչափողը կ՚մտնէ։

Իւժէ * * *

ԹՂԹԱԲԱԿԱՆՔ

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ

Վկայութիւն Էմիլ Բիյօյի

Էմիլ Բիյօ, անդամ Ֆրանս. Կաճառի, վկայութեան կանչուած է պաշտպան փաստաբաններու կողմէ։

Նախ. — Պաշտպան փաստաբանք ի՞նչ հարցումներ կ՚փափաքին ընել վկային։

Տըմանժ. — Մ. Բիյօ տեղեկութիւն ունի օտար զինուորական կցորդի մը մէկ ծանօթագրութենէն զոր Մէրսիէ զօրավար յանձնած է դատավարութեան ատեն։ Վկան տեսակցութիւն մ՚ալ ունեցած է այդ կցորդին հետ։ Այս մասին իր գիտցածը կ՚հաճի՞ ըսել մեզ։

Նախ. — Կ՚աղաչեմ վկային որ անունը չտայ։

Բիյօ. — Զինուորական ատեանը կրնայ ապահով ըլլալ թէ խոհեմութիւնը ձեռքէ պիտի չձգեմ վկայութեանս մէջ։ Վերջին Մայիս ամսուն, բարեկամ տան մը մէջ պատահեցայ Աւստրիոյ զինուորական կցորդին։

Կոմ. Պասթիրլէ. — Յանուն կառավարութեան կ՚բողոքեմ այս անզգուշապահութեան դէմ։

Բիյօ. — Ի՞նչպէս յիշեմ ուրեմն զայն։

Նախ. — Օտար տէրութեան մը զինուորական կցորդն ըսէ՛ք պարզապէս։

Բիյօ. — Շատ լաւ։ Օտար տէրութեան մը զինուորական կցորդին պատահեցայ Մայիս ամսուն, բարեկամ տան մը մէջ։ Անոր հետ ունեցած տեսակցութենէս սա՛ տպաւորութիւնն ունեցայ թէ այս գործակալ խղճի պարտք մը կ՚նկատէր հարիւրապետ Տրէյֆիւսի բացարձակ անմեղութիւնն յայտարարել։ Խօսակիցս ըսաւ նաև թէ Վալսէն-Էսթէրհազի խարդաւանքին մէկն է, և կ՚զարմանայ որ Ֆրանսացի սպայք չեն հաւատար օտար սպաներու բառերին։

Զօր. Ռօժէ. — Խօսք կ՚ուզեմ։ Վկան ըսաւ թէ այդ զինուորական կցորդը զարմանք յայտներ է որ Ֆրանսացի սպայք հաւատք՝ չեն ընծայեր եղեր օտար սպաներու բառերին, Արդ, կը հարցնեմ վկային թէ ի՛նչ կ՚խորհի զինուորական կցորդի մը վրայ որ Ֆիկարոյի մէջ հերքում մը հրատարակելէ ետք, ընդունեց որ այն վաւերաթուղթն իրենն է։

Վկայութիւն Զօր. Տըլուայի.

Զօր. Տըլուա, տնօրէն Թնդանօթաբանի, այսպէս կ՚սկսի իր վկայութիւն.

1894 Սեպտ. 20ին էր որ Զօր. Կոնս յանձնեց ինձ Ցուցակին լուսանկարուած օրինակը, եւ հրաւիրեց զիս որ ամէն ջանք ի գործ դնեմ այս վաւերաթուղթին հեղինակը գտնելու համար։ Ի զուր փնտռելէ ետք, գացի Զօր. Պուատէֆռի քով և անոր ծանուցի իմ անյաջողութիւնս։ Քանի մը օր յետոյ իմացայ սպայի մը ձերբակալութիւնն եւ փնտռտուքներս վերջացուցի։ 1899 Փետր.ին կանչուեցայ պատերազմական նախարար Մ. Ֆրէսինէի կողմէ որ Եղեռնադատ Ատենի առջեւ տրուած վկայութեան մը ինչ ինչ հատուածները մատնանշելով, պաշտօն տուաւ ինձ անոնց պատասխանները պատրաստել։ Իսկոյն աշխատութեան սկսայ։ Խնդրոյ առարկայ եղած վկայութեան մէջ կէտեր կան որ բոլորովին անստոյգ են։ կէտեր ալ կան որ թէեւ նուազ անստոյգ են, բայց կրնան զարմանք պատճառել ամենուն։ Նախարարն ինծմէ ծանօթագիր մը խնդրած ըլլալով այս կէտերուն վըրայ, պատրաստեցի և յանձնեցի իրեն։

Նախագահը կ՚հարցաքննէ զԶօր. Տըլուա 120 թիւ կարճ թնդանօթին և անոր վերաբերեալ վաւերաթուղթերուն Պուզօնէի կողմէ յանձնման վրայ։ Զօր. Տըլուա կ՚պատասխանէ թէ Պուզօնէ դատապարտուած է 1890 Օգոստ. 30ին և թէ այս թուականին քանի մը վաւերաթուղթեր միայն կային պատերազմական նախարարութեան արհեստագիտական բաժնին մէջ, 120 թիւ կարճ թնդանօթին վերաբերեալ։

«Ռէննի մէջ, կ՚շարունակէ վկան, 120 թիւ կարճ թնդանօթի հրետանի մը կայ։ Պ. դատաւորներէն մին կրնայ տեղեկութիւններ տալ մեզ անոր սանձի մասին։

Նախ. — Ջրաշարժական սանձն ո՞ր թուականին շինուած է։

Տըլուա. — Առաջին ջրաշարժական սանձերն 1894 Յուլիսին յանձնուեցան արհեստագիտական բաժնին։

Նախ. — Ե՞րբ գործածուիլ սկսան անոնք։

Տըլուա. — 1895ին, թէեւ 1894էն սկսեալ փորձեր կատարուած էին։

Նախ. — 120 թիւ կարճ թնդանօթին սանձն ինքնին կրնա՞ր շահագրգռել օտար տէրութիւն մը։

Տըլուա. — Ոչ անշուշտ։ Բայց ան ալ կարեւոր էր։

Նախ. — Թնդանօթաձգութեան Հրահանգն ե՞րբ բաժնուած էր։

Տըլուա. — 1894ին։ Իւրաքանչիւր հրետանիի երեք հատ։

Նախ. — Պատերազմական պաշտօնատունն ալ զրկուեցա՞ւ։

Տըլուա. — Այո՛, մեծ քանակութեամբ զրկեցինք Սպայակոյտին։ Այս մասին ծանօթագրութիւն մը կայ որ կ՚ըսէ թէ Սպայակոյտի խնդրանօք զրկուեցան այդ Հրահանգներ։

Նախ. — Ցամաքային բանակին ալ զրկուեցա՞ւ։

Տըլուա. — Ո՛չ։

Դատաւորներէն մին. — 120 թիւ կարճ թնդանօթին կանոնագիրը տեղեկութիւններ կ՚պարունակէ՞ր ջրաշարժական սանձին վրայ։

Տըլուա. — Այո՛, և մինչեւ իսկ կը կարծեմ թէ այս տեղեկութիւններն են յանձնուածները։

Հօր. Պօժէ. — Հետեւակազօրաց սպայի մը համար դժուա՞ր է ձեռք անցընել Թնդանօթաձգութեան Առձեռն Հրահանգ մը։

Տըլուա. — Ո՛չ։ Կ՚կարծեմ թէ թնդանօթաձիգ սպայ մը պիտի չմերժէր ուրիշ սպայի մը յանձնել զայն։

Տըմանժ. — Զօր. Տըլուա կրնա՞յ ըսել մեզ թէ ո՛ւր կ՚շինուի 120 թիւ կարճ թնդանօթին սանձը։

Տըլուա. — Պուրժի ձուլարանին մէջ։

Տըմանժ. — Պայթող ռո՞ւմբը։

Տըլուա. — Արհեստագիտական Վարժարանին մէջ։

Տըմանժ. — Իրարմէ ո՞րքան հեռաւորութիւն ունին այս վարժարանն ու ձուլարանը։

Տըլուա. — Քանի մը վայրկեան միայն։

Տըմանժ. — Երկու հաստատութեանց սպայք միեւնոյն անձե՞րն են։

Տըլուա. — Ո՛չ։

Նախ. (առ Տրէյֆիւս) — Դիտողութիւն ունի՞ք։

Տրէյֆիւս. — Ինծ համար խիստ դըժուար է վիճաբանիլ Ցուցակին վրայ, զի կարծիքներ միայն յայտնուեցան անոր մասին, առանց որոշ ապացոյցի։ 120 թիւ կարճ թնդանօթին վրայ խօսուեցաւ։ Երկրորդ անգամ ըլլալով կ՚ամփոփեմ անոր վրայ գիտցածներս, ի Պուրժ բնակութեանս միջոցին։ Ջրաշարժական սանձին սկզբունքը գիտէի։ Զօր. Մէրսիէ իր վկայութեան մէջ ըսաւ թէ 1890ին Ընդհ. քննիչ եղած էր ի Պուրժ։ Զօրավարը պէտք է յիշէ թէ բոլոր սպաներու ներկայութեամբ ժողով մը տեղի ունեցաւ հոն։ Այս ժողովին մէջ խօսուեցաւ ջրաշարժական սանձին վրայ։ Բոլորովին համոզուած եմ թէ Զօր. Տըլուայի ծանօթութիւնք իմինէս աւելի կատարեալ են։ Ինչ որ ըսաւ կատարելապէս ճիշտ է։

Կառ. Պատուիրակը կ՚կարդայ հետեւեալ նամակը զոր ստացած է Զօր. Շամուանէ։

Սիրելի հրամանատար.

Պատերազմական նախարարը հետեւեալը կ՚գրէ ինձ Ներկայ ամսոյս 28 թուականաւ։

«Զօրավա՛ր, ինչպէս ծանուցած եմ ձեզ ամսոյս 26 թուակիր հեռագրովս, Գ. Դիւանին տնօրէնութիւնը թղթածրարի մը մէջ ամփոփեց բոլոր այն վաւերաթուղթերը զորս Տրէյֆիւսի պաշտպան փաստաբանք խնդրեցին Օգոստ. 25ին, բաց ի թիւ 1 վաւերաթուղթէն որ երբեք գոյութիւն չէ ունեցած։ Այս թղթածրարը պիտի յանձնուի ձեզ Զօր. Տըլուայի կողմէ, տնօրէն թնդանօթարանի, որ զանազան թուղթերու նշանակութեան, ծագման և բնութեան վրայ պէտք եղած տեղեկութիւնները պիտի տայ ձեզ։ Հաճեցէք խնդրել Զինուորական Ատենի Նախագահէն որ դռնփակ նստի մէջ քննուին այս թուղթեր»։

Փաստաբան Տըմանժ կ՚խնդրէ որ Հորդման և Տիւքրօ հրամատարք եւ ներկայ գտնուին դռնփակ նստին։ Ատեանը խորհրդակցութեան սենեակը կ՚քաշուի։

Դռնփակ Նիստ

Նիստը կ՚վերսկսի 11.10ին։

Նախագահը կ՚կարդայ հետեւեալ վճիռը. «Ատեանս՝ նկատելով որ գաղտնի վաւերաթուղթերու հրապարակային ընթերցումը կրնայ վտանգաւոր ըլլալ Տէրութեան ապահովութեան տեսակէտով, որոշեց դռնփակ նիստ գումարել և արտօնել Հորդման և Տիւքրօ վկաներուն ներկայութիւնը»։

Ըստ այս վճռի, Նախագահը կ՚հրամայէ պարպել ունկնդիրներու սրահն և կարեւոր զգուշութիւններ ձեռք առնել, որպէս զի դուրսէն չլսուին դատավարութեան սրահին մէջ խօսուածները։

Վկայութիւն Լըպրէն Ռընոյի

Երբ հարիւրապետ Լըպրէն Ռընօ սրահը մտաւ, խոր լռութիւն մը կը տիրէր։ Երդում ընելէ առաջ, դարձաւ ամբաստանեալին, որ պիշ պիշ իրեն կ՚նայէր։

Նախ. — 1895 Յունվ. 5ին, պաշտօն ընդունեք էք ամբաստանեալը Շէռշ—Միտիի բանտէն Զինուորական վարժարանը բերելու։ Կ՚հաճի՞ք ըսել մեզ ինչ որ անցաւ դարձաւ։

Լ. Ռընօ. — 1895 Յունվ. 5ին, հրաման ընդունեցի Շէռշ—Միտիի բանտէն երթալ առնելու զհարիւրապետ Տրէյֆիւս և Զինուորական Վարժարանը տանելու, ուր տեղի պիտի ունենար աստիճանազրկութեան արարողութիւնը։ Առաւօտեան ժամ 7½ին Շէռշ—Միտի հասայ։ Բանտէն առի դատապարտեալը, և բանտարկեալներու յատուկ խուցակառքը նստեցուցի, ես ալ ձի հեծնելով, կառքին հետեւեցայ։ Զինուոր. Վարժարանն հասանք ժամ 8ը քառորդ անցած։ Տրէյֆիւսը տարի սպասման փոքր սրահ մը, զոր բաւական նեղ էր։ Որչափ ատեն որ ի միասին մնացինք, Տրէյֆիւս երկարօրէն խօսեցաւ ինծ հետ։ Ըսաւ թէ զինուորական առաջայ մ՚ունէր և թէ չէր ըմբռներ թէ ի՞նչպէս կրցին իբրեւ մատնիչ ամբաստանել զինքը, քանի որ իր տրամադրութեան տակ հարստութիւն ունէր։ «Ես անմեղ եմ, ըսաւ ինծ։ Երեք տարիէն պիտի յայտնուի։ Պատերազմական Նախարարը գիտէ թէ անմեղ եմ։ Քաղի տը Բլամ գնդապետը միջոցաւ իմացուց ինծ, եթէ վաւերաթուղթեր յանձնեցի գերմանական դեսպանատան, աւելի կարեւորներ ձեռք բերելու համար էր։»

Տ՚Աթէլ հարիւրապետ հոն էր։ Հարիւրապետ Պարպաստ զմեզ տեսնելու եկաւ։ Հարցուց ինծ թէ Տրէյֆիւս աստիճանազրկութեան պահուն խօսելու դիտաւորութիւն ունէ՞ր։ Հարցափորձեցի դատապարտեալը։ Ըսաւ ինծ թէ անշուշտ պիտի խօսէր և հաստատէր իր անմեղութիւնը։ Այս պատասխանն հար. Պարպաստի հաղորդեցի, որ պատասխանեց թէ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին ըստ այնմ։ Ժամ 9ին 5 վայրկեան մնացած էր երբ 4 թնդանօթաձիգներ եկան առին զՏրէյֆիւս։ Իմ պաշտօնս վերջացած էր։ Աստիճանազրկութեան արարողութենէն ետք, Տրէյֆիւսի խոստովանութիւններն իմաց տուի Գնդ. Կէաէնի, որ հրաւիրեց զիս կրկնել այս խօսքերը քանի մը սպաներու որք մեր մօտ կ՚գտնուէին։ Քիչ մը ետքը, զօրանոցին մէջ, պատմեցի զանոնք ընկերոջս՝ տեղակալ Ֆիլիփի։ Սպայից ակումբին մէջ, նախաճաշի ատենն ալ պատմեցի այդ խոստովանութիւնները։ Միջօրէէն ետք՝ Պուլվարներուն (ճեմավայր) վրայ հանդիպեցայ Շօլէն—Սէրվինիէռ երեսփոխանին, որուն ևս իմացուցի։ Երեկոյին քանի մը լրագիրք, մանաւանդ Թան ծանուցին թէ Տրէյֆիւս խոստովանութիւններ ըրած էր։ Վերջապէս յաջորդ առաւօտ, պատերազմ. նախարարին քով հրաւիրուելով, ատիկա անոր պատմեցի։ Որմէ վերջ, հրամայեց որ Էլիզէի պալատ երթամ Հանրապետութեան Նախագահին։ Իսկոյն գացի հոն։ Սպասման սենեկի մը մէջ, պաշտօնատար մը, որ հոն կեցած էր, ծանր նախատինքներ ուղղեց ինծ։ Յետոյ վարչապետ Շարլ Տիւբիւի եկաւ առաւ զիս, Հանրապետութեան Նախագահին քով մտցնելու համար։ Մ. Քազիմիր Բէրիէ հարցաքննեց զիս այն յայտարարութեանց նկատմամբ, որք առաւօտեան թերթի մը մէջ հրատարակուած էին։ Հարցուց ինծ թէ լրագրապետի մը հետ խօսա՞ծ էի։ Պատասխանեցի թէ ոչ մէկ հրապարակագիր տեսած էի, թէ քանի մը ընկերներու հետ միայն խօսած էի, թէ կարելի էր որ անոնցմէ մին օրագրողի ըլլար, բայց թէ ոչ մէկ լրագրի խմբագրին առջեւ յայտարարութիւն ըրած էի։ Հանրապետութեան Նախագահը խոստովանութեանց վրայ չխօսեցաւ ինծ։ Ես ալ բան մը չըսի անոր։ Շատ խիստ յանդիմանութիւններ ուղղելով չառացաւ ա՛յն տեսակցութեան նկատմամբ որ հրատարակուած էր Ֆիկարոյի մէջ։ Նախագահին գրասենեակէն դուրս ելնելու ատեն, Մ. Տիւբիւի Հավասի գործակալութեան ուղղուել հեռագիր մը խմբագրեց, ըսելով թէ ոեւէ տեսակցութիւն չէի ունեցած օրագրողի մը հետ։ Միջօրէէն ետք, հրաման ընդունեցայ որ այնուհետեւ բանի մը վրայ չխօսիմ, և ատոր համար է թէ ամէն անգամ որ հարցափորձ ըրին ինծ թէ արդեօք Տրէյֆիւս խոստովանութիւններ ըրա՞ծ էր, պատասխանեցի. «Բան մը չեմ գիտեր. ատոր վրայ մի՛ խօսիք ինծ.»

1898ին, Քավէնեաքի նախարարութեան օրով, նախարարին մօտ կանչուեցայ, որ խնդրեց ինէ պատմել խոստովանութեանց տեսարանը։ Պատմեցի անոր այնպէս ինչպէս որ հոս ըսի։ Հարցուց ինծ թէ ոեւէ թուղթ պահա՞ծ էի որոյ վրայ գրած ըլլայի Տրէյֆիւսի խօսքերը։ Ըսի թէ ծոցատետրիս մէկ փոքր թերթը քովս էր։ Ընդօրինակեց զայն, և Երեսփ. Ժողովոյ բեմէն կարդաց իր Յլս. 7ի ճառին մէջ։

Նախ. — Ձեր ծոցատետրին այդ թերթը պահա՞ծ էք։

Լ. Ռընօ. — Պատռեցի։ Անօգուտ էր, անկարեւոր վաւերաթուղթ մը դարձած էր, քանի որ նախարարն ընդօրինակած էր զայն, որ վաւերական կ՚դառնար։ Դուրս ելնելու ատենս պատռեցի զայն, միջօրէէն երեք ժամ ետք։

Նախ. — Տրէյֆիւս ըսա՞ւ ձեզ թէ խնդիրը վաւերական թուղթերո՞ւ վըրայ էր եթէ ոչ վաւերաթուղթերու պատճէններու վրայ։

Լ. Ռընօ — Ըսած կրնայ ըլլալ. չեմ յիշեր։

Դատ. Պօժէ. — Ելիզէ երթալէ առաջ, Զօր. Մէրսիէի հետ խօսակցեր էք։ Ի՞նչ ըսաւ ձեզ։

Լ. Ռընօ. — Ըսաւ ինծ. «Գացէք Հանրապետութեան Նախագահին ըսէք Տրէյֆիւսի խոստովանութիւնները»։

Պօժէ. — Խոստովանութեանց վրայ խօսեցա՞ւ ձեզ։ Ըսա՞ւ ձեզ. «Գացէք կրկնեցէք Տրէյֆիւսի խոստովանութիւնները»։

Լ. Ռընօ. — Ըսաւ ինծ. «Գացէք Հանրապետութեան Նախագահին ըսէք Տրէյֆիւսի խոստովանութիւնները»։

Պօժէ. — Ատո՞ր համար միայն հոն կ՚երթայիք։

Լ. Ռընօ. — Այո՛։

Պօժէ. — Ցաւալի բան է որ անոր խօսած չէք։

Լ. Ռընօ (շփոթելով). — Կարծես թէ Հանրապետութեան Նախագահին միտքն աւելի Ֆիկարոյի յօդուածով զբաղած էր քան թէ Տրէյֆիւսի խոստովանութիւններով։

Պօժէ. — Երբ ձեր հասնիլը տեսաւ, Նախագահը չհարցո՞ւց ձեզ թէ ի՛նչ ընելու եկած էիք։

Լ. Ռընօ. — Ո՛չ. գիտէր զայն։

Պօժէ. — Ի՞նչ կուշտ խօսքեր լսեցիք երբ կ՚սպասէիք որ Նախագահին մօտ տարուիք։

Լ. Ռ. — Քանի մը նախատինքներ լսեցի, մանաւանդ սինլքոր (canaille) յորջորջեցին զիս։

Պօժէ. — Ո՞վ, եւ դուք կ՚լսէի՞ք տանիկա։ (Երկարատեւ յուզում)։

Տըմանժ յետոյ քանի մը հարցումներ կ՚ուղղէ Լ. Ռընոյի.

Տ. — Վկան կրնա՞յ մեզ ըսել թէ Զինուորական վարժարանին մէջ, Տրէյֆիւսի և իրեն միջեւ խօսակցութի՞ւն մը տեղի ունեցաւ, եթէ ոչ պարզ մենախօսութիւն մ՚ըրաւ Տրէյֆիւս։

Լ. Ռ. — Ի միասին կ՚խօսակցէինք։ (Շուարելով) Նա կ՚խօսէր, և ես պատասխան չէի տար անոր։ Նոր Քալէտոնիոյ վրայ խօսեցաւ ինծ։ Քանի մը տեղեկութիւններ տուի իրեն։ Ի մի բան, կարելի եղածին չափ մարդասէր եղայ։ Նոր Քալէտոնիա ծանօթ էր ինծ, ինչ որ գիտէ՛ք ըսի։

Տըմանժ. — Հարիւրապետ Լ. Ռընօ ի՞նչպէս կրցաւ ըմբռնել թէ միեւնոյն խօսքին մէջ Տրէյֆիւս ըսած է նախ թէ ինք անմեղ էր, թէ իր անմեղ ըլլալը շատ չանցած պիտի գիտցուէր, և թէ յետոյ յայտարարած է թէ վաւերաթուղթեր յանձնած էր։

Լ. Ռ. — Ատիկա անձնական կարծիք մ՚է. չեմ կրնար բացատրել. Ես լսեցի և վերջացաւ։ Ես պարզ ձայնագիր մ՚եմ։

Տըմանժ. — Հարիւրապետ Լ. Ռընօ նկատեց որ պարբերութեան այս վերջին անդամը խոստովանութի՞ւն մը կը կազմէր։

Լ. Ռ. — Ես ոեւէ տպաւորութիւն չունիմ, այդ ինծ չի վերաբերիր. ըսի ինչ որ լսեցի. հիմա կ՚հարցնէք թէ ինչո՞ւ համար չխմբագրեցի, ինչո՞ւ համար տեղեկագրիս վրայ չաւելցուցի. պատճառը սա՛ է որ այդ բանն ինծ չէր վերաբերեր, ես չառացայ ըսելով թէ պաշտօնս այսինչ ժամուն սկսած և այն ինչ ժամուն աւարտած էր։ Ահա այս է իմ գիտցածս։

Տըմանժ. — Ի՞նչպէս կ՚ըլլայ որ վկան այս մասին տպաւորութիւն չունենար, մինչ Զօր. Կոնս և Մէրսիէ, որոց մատոյց իր տեղեկագիրը, սա՛ զգացումը կ՚ունենան թէ Տրէյֆիւսի խօսքերը խոստովանութիւններ էին։

Լ. Ռընօ. — Իմ գործս չէ բացատրել զայդ։

Տըմանժ կ՚խնդրէ Նախագահէն որ Վճռաբեկ Ատենի քննութիւնն աչքէ անցընէ, և Լ. Ռընոյի հարցաքննութենէն քանի մը տող կ՚կարդայ։

«Մ. Լէօվ. — Ի՞նչպէս ըմբռնեցիք «Տրէյֆիւսի խօսքերը. դաւաճանական «ոճրի մը իբրեւ ճշմարիտ խոստովա«նութիւննե՞ր նկատեցիք։

«Լ. Ռընօ. — Իր դատապարտութեան «վրայ իբրեւ բացատրութիւններ նկա«տեցի, բայց ոչ նուազ միտքս պահեցի «թէ վաւերաթուղթեր յանձնած ըլ«լալը խոստովանած էր։ Ինքզինք «կ՚արդարացնէր, իր միտքը կ՚բացա«տրէր, բայց բուն խոստովանութիւնն ոչ «նուազ գոյութիւն ունի։»

Տըմանժ. — «Եւ սակայն վայրկեան մ՚առաջ ըսիք մեզ. «Չեմ յիշեր, Տրէյ«ֆիւսի յայտարարութիւնը կրնանք «իբրեւ խոստովանութիւն չնկատել, երբ «խոստովանութեան խօսք ըրին ինծ, «կրցի ըսել թէ խոստովանութիւն ե«ղած չէր ինծ։ Նկատեցի թէ Տրէյ«ֆիւսի ըրած յայտարարութիւնն ա«ւելի իր անձին արդարացումն էր։

Լ. Ռ. — «Ոչ նուազ կ՚խոստովանիմ թէ «վաւերաթուղթեր յանձնած ըլլալը «խոստովանեցաւ—։

Տըմանժ կ՚հարցնէ թէ վկան կը պնդէ՞ իր այս յայտարարութեանց վրայ զորս կարդաց հիմա։ Լ. Ռընօ կ՚պատասխանէ թէ իր կարծիքը յայտնելու պարտաւոր չէ և ոչ ալ անոր խօսքը դատելու։

Լազարէ. — Լ. Ռընօ ըսաւ թէ իր տեղեկագրին մէջ չառացած էր յայտնելով թէ իր ծառայութիւնն այս ինչ ժամուն սկսած և այնինչ ժամուն վերջացուցած էր։ Ասիկա բոլորովին ճիշտ չէ. սխալ մը դիտողութիւն կայ ընելիք. հարիւրապետն իր տեղեկագրին մէջ քանի մը բառեր գրած ունի. ատոնք են. «Նշանակելիք բան մը չըկայ»։

Լ. Ռընօ. — Իմ պաշտօնս էր զՏրէյֆիւս Զինուորական Վարժարանը տանիլ. և ահա այս է ամէնքը. Նշանակելիք բան մը չունէի։

Լազարէ. — Լ. Ռընօ ինչո՞ւ համար չորս տարի պահած է իր ծոցատետրին թուղթը։

Լ. Ռընօ. — Անձնական գործ մ՚է այդ։

Նախ. — Պահա՞ծ էք ձեր ծոցատետրը։

Լ. Ռընօ. — Ոչ, նախ ծոցատետրս պատռեցի, անոր քանի մը թերթերը միայն պահեցի, որոց մէջ էր խոստովանութեանց թուղթը։

Լազարէ. — Այս թուղթը 4 տարի պահելէ վերջ, ինչո՞ւ համար հարիւրապետը պարտաւորութիւն զգաց պատռել զայն։

Լ. Ռընօ. — Անօգուտ դարձած էր, զի Նախարարն առած էր անոր պատճէնն որ վաւերական էր։

Լազարէ. — Ատեանը պիտի գնահատէ վկային պատասխանը։ Հարցում մ՚ես ունիմ։ Ո՞վ է այն պաշտօնատարն որ նախատական խօսքեր ըրեր է։

Լ. Ռընօ. — Չեմ գիտեր.

Լազարէ. — Ինչո՞ւ համար Նախատեցին զայն։

Լ. Ռընօ. — Չեմ գիտեր։

Տըմանժ. — Ինչո՞ւ համար Վճռաբեկ Ատենին առջեւ չխօսեցաւ ատոր վրայ։

Լ. Ռընօ. — Չեմ գիտեր։

Տըմանժ. — Վկան կարդացա՞ծ է այն խօսակցութիւնը զոր Ֆիկարօ հրատարակած էր։

Լ. Ռընօ. — Այդ պատմութիւնը շատ անճշտութիւններ կ՚պարունակէ։

Յայտարարութիւն Տրէյֆիւսի

Հարիւրապետ Տրէյֆիւս ոտք կ՚ելնէ, և խոր լռութեան մը մէջ կ՚արտասանէ սա՛ քանի մը խօսքերը.

«Զինուորական վարժարանին մէջ երկու սրահ կան. մեք խորի սրահին մէջ էինք. Լ. Ռընօ քովէս չպատմեցաւ, կրնամ գրեթէ հաստատել, թէպէտ 5 տարիէ ի վեր յիշողութիւնս ի հարկէ հինցած է, թէ ոչ ոք այդ սրահը մտաւ որչափ ատեն որ իրեն հետ մնացի, և թէ չտեսայ տ՚Աթէլ հարիւրապետը։

Լ. Ռընօ. — Հինգ վայրկեանի չափ ներս մտաւ։

Տրէյֆիւս. — Ո և է սպայ տեսած ըլլալս չեմ յիշեր. բայց ատիկա կարեւորութիւն չունի. ինչ որ ես կ՚յիշեմ, իմ արտասանած խօսքերս են։ Ես ըսի.

«Անմեղ եմ. Նախարարն աղէկ գիտէ անմեղ ըլլալս. համոզուած եմ թէ երկու կամ առաւելն երեք տարիէն պիտի ճանչցուի անմեղութիւնս»։ Այս մասին արդէն տուած եմ ամէն հարկ եղած բացատրութիւնները։ Քաղի տը Բլամ հարցուց ինծ թէ վաւերաթուղթեր յանձնա՞ծ էի աւելի կարեւորներ ձեռք բերելու համար։ Ես իրեն պատասխանեցի. — «Ո՛չ. կ՚ուզեմ որ քննութիւն ըլլայ և լուսաբանուի։ Հաստատ յոյս ունիմ թէ շատ չանցած պիտի հասկցուի անմեղութիւնս։»

Հիմա թոյլ տուէք ինծ յայտնել զգացած յուզումս, երբ կ՚տեսնեմ որ անմեղութեանս յայտարարութեանց մէջ, զորս սկիզբէն ի վեր չեմ դադրած լսելի ընելէ, բերեր խօթեր են յանցաւորութեան խոստովանութիւն մը զոր երբեք չեմ ըրած։ Այնպիսի փորձանք մ՚է այս որ ամէն պատուաւոր մարդու զայրոյթը կ՚շարժէ։ (Երկարատեւ յուզում)։

Մ. ՏԸ ՖՐԷՍԻՆԷ, որուն վկայութեան ամէն կողմեր յարգանքով մտիկ ըրեր էին, Ռէննէ մեկնած պահուն ըսեր է թէ «Երեւոյթ՝ Տրէյֆիւսի անպարտ արձակման կողմն են»։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ուղղեալ դաւադրութեանց թուղթերն այժմու շի ուշով կ՚քննուին Վճռաբեկ և Վերաքննիչ Ատեաններու գլխաւոր դատաւորաց կողմէ, որք պիտի օժանդակեն Բարձր Ատենին (Ծերակոյտէն բաղկացած), որ ի մօտոյ պիտի կոչուի դատել զՏէրուլէտ, և իր Պուլանժէական ու Օրլէանեան դաւակիցները։ Կառավարութիւնը, զԲարձրագոյն Ատեանն ի նիստ գումարելու համար, ո՛չ թէ Կէրէնի անձնատուութեան կ՚սպասէ, այլ թղթածրարի քննութեան, որ հարիւրաւոր թուղթերէ կ՚բաղկանայ։

ՌՈՒՍ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ թերթեր, ռուս զինուորական պատուիրակին Սոֆիա այցելութեան առթիւ, գոհունակութիւն կ՚յայտնեն որ Ֆէրտինանտ իշխան՝ սպաննուած Մ. Սթամպուլովի հաստատած փոփոխութիւնները ջնջեց, և վերահաստատեց ռուսական կարգ ու սարքը պուլկար բանակին մէջ։ Յիշեալ ռուս պատուիրակին հիմնապէս քններ է պուլկար բանակին արդի վիճակը։

ԱՏԷՆԻ մէջ Անգլ. իշխանութիւնք ժամանակէ մ՚ի վեր խիստ ուշադիր են որ օտարականներ չգան՝ խնդիրներ յարուցանելու. Արաբիոյ այդ հարաւային ծայրը։ Պանդուկներուն վրայ բացարձակ հսկողութիւն մը կայ։ Մանաւանդ Ռուս ճամբորդներէ շատ կ՚զգուշանան Անգլիացիք։ Առաջ նաւահանգստի հսկող պաշտօնեայք բնիկներ էին։ Հիմակ Անգլիացիներ են ամենքն ալ։ Ռուսք կ՚երեւի թէ բացառիկ գործունէութիւն մը կ՚ցուցնեն Կարմիր Ծովուն երկու կողմերն ալ, թէ՛ Հապէշական և թէ դիմացի եզերքը։

ՏՐԷՅՖԻՒՍ, Ռէննի դատարանին առջեւ, քանիցս լաւ խօսեցաւ իր կնոջ համար։ Խոստովանեցաւ թէ իր դատապարտութենէն ետքը, բանտին մէջ փորձած էր անձնասպան ըլլ[illegible] Տիկին Տրէյֆիւս զինք հա[illegible] ետ կեցուց, յիշեցնելով իր պարտականութիւնը՝ թէ՛ իր անձին և թէ իր զաւակներուն հանդէպ, որ էր՝ իր պատիւը փրկել համբերութեամբ։ Տրէյֆիւս այս տեսարանը պատմելէն ետքը, լացաւ դատարանին մէջ, եւ երբ զինք նորէն բանտ տարին ըստ սովորութեան, հոն ալ շատ լացաւ, մինչեւ ինքզինք կրցած էր զսպել ինչուան այն օրը։ Այնուհանդերձ, Սէն-Ժորժի և Թանի թղթակիցք կը վկայեն թէ իր ոճիրը խոստովանած ըլլալուն վրայ իր տուած բացատրութիւնը լաւ տպաւորութիւն ըրած է Ատեանին վրայ, և վերջին կարծիքը նպաստաւոր է իր անպարտ արձակման։ Տրէյֆիւս հիմա քիչ անուշ կ՚առնու, և շատ կ՚ծխէ։ Յոյժ մտահոգ կ՚երեւի։ Առաջուան չափ անձնավստահութիւն չի ցուցներ։— Զօրս զօրավարները, Մէրսիէ, Ռօժէ, Կոնս, և Պուատէֆռ, Մ. Քավէնեաքի տան մէջ գումարուելով, նոր յատակագիծ մը պատրաստեր են՝ դատաւորներն համոզելու Տրէյֆիւսի մեղապարտութեան։

Մ. ՄՕՆՕ, անդամ Ֆրանսական Կաճառի (Institut), կ՚ծանուցանէ Մ. տը Ֆրէսինէի հետ իր խօսակցութիւն՝ նախկին պատերազմական նախարարին ու վարչապետին Ռէննէ դարձին առթիւ։ Մ. տը Ֆրէսինէ հաստատեր է այն կարծիք թէ «Տրէյֆիւսի անպարտ արձակումը միայն Ֆրանսա կրնայ գտնել իր հանգստութիւնը։»

ՁԻՒՆ ՍԿՍԵՐ Է ՏԵՂԱԼ ի Մէհատիա, Հարաւային Մաճառստան, ուր, ինչպէս ի Թրանսիլվանիա, ձմրան հատերն սկսած են գալ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ԵՐԻՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆՑ. — Հռոմէ կ՚հեռագրուի Սեպտ. 1 թուով թէ Հռոմի, Վիեննայի և Պերլինի դահլիճներուն միջեւ խորհրդակցութիւնք կ՚կատարուին Տրէյֆիւսի գործին վրայ։ Ումպէրդօ թագաւոր ըսեր է վարչապետ Բէլլու զօրավարին թէ ինք կ՚հաւանի կառավարութեան ընելիքին՝ ի սէր ճշմարտութեան։ Երեք դահլիճներն հոգ պիտի տանին որ Տրէյֆիւսի անմեղութեան վկայելնուն առթիւ՝ բնաւ չդպչին Ֆրանսայի կամ իր կառավարութեան արժանապատուութեան, եւ ճնշում բանեցնելու երեւոյթ չունենան ամենեւին։

ԳԵՐՄԱՆ ԶՕՐԱՎԱՐ ՇԼԱՅՆՏՈՐՖ Քէօլն Զայթունկի մէջ նամակ մը հրատարակելով, հերքեց Լէօք Պօտլի այն պատմութիւնը թէ ինք անգլիերէն խօսակցութեան մը մէջ ըսած ըլլայ թէ Տրէյֆիւս յանցաւոր է, սրիկայ մ՚է եւ լրտես։ Նախ անգլիերէն չեմ գիտեր, կ՚ըսէ զօրավարն, և յետոյ, անանկ բան երբեք ըսած չեմ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՏԱԳՆԱՊԸ. — Բորթուկալի կառավարութիւնը, Թրանսվալի կառավարութեան ազդու բողոքին վրայ, թողուց որ Թրանսվալի սահմանուած զէնքն ու ռազմամթերքը, զոր գերման շոգենաւ մը բերած էր, զրկուին Բրէդորիա, Թրանսվալի մայրաքաղաքը։—Հոլանտայի Թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ Քրիւկէր Նախագահ Խորհրդարանին նիստը դադրեցուցած և թնդանօթներ արձակել տուած ըլլալով, Պօէր երեսփոխան մը բողոքեց։ «Ինչո՞ւ Խորհրդարանին նիստը դադրեցնենք աստանկ տագնապալի ժամանակ։ Թնդանօթներ արձակելնիս չէ՞ր բաւեր։ Միթէ Հոլանտա չի՞ գիտեր թէ վառօդ հիմակ ո՛րքան կենսական պէտք մ՚է Թրանսվալի համար, և թէ ի՛նչ մեծ զոհողութիւն էր պօէրական թնդանօթներուն արձակումն ի պատիւ Վիլհէլմինա Թագուհւոյն։»

— Հարաւ—Ափրիկեան Պօէր Հանրապետութիւնն (այսինքն՝ Թրանսվալ) Անգլիոյ գործակատար Քոննինկէմ Կրինի յանձնեց իր պատասխան, Զէմպըրլէնի վերջին ճառուցագրին առթիւ։ Կ՚ըսուի թէ Թրանսվալի կառավարութիւնը տրամադրութիւն ցուցած է անգլեւ-պօէրական յանձնաժողովոյ մը քննութեան ենթարկել ընտրական օրէնքը, և ընդունիլ իրեն եղած առաջարկները։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ թէեւ Թրանսվալի բարեկամ է, բայց Քէօլնիշէ Զայթունկի միջոցաւ գրեթէ պաշտօնապէս յայտարարեց թէ «Թրանսվալ Բրիտանեան գերիշխանութեան բարձումը պահանջած ըլլալով, շատ անխոհեմ ընթացքի մէջ գտնուած է. զի հիմա բոլոր անգլիական ազգը միահամուռ Թրանսվալի դէմ պիտի դառնայ, իբրեւ Մեծին Բրիտանիոյ հետ ամէն կապակցութիւն խզել և օտարին յարիլ փափագող Պետութեան մը։ Շատ Անգլիացիք բարեկամ էին Պօէրներուն, այն տեսութեամբ թէ Պօէրք լոկ իրենց ներքին անկախութիւնը պահել կ՚բաղձան։ Բայց երբ Թրանսվալի մէջ Անգլիոյ լոկ քաղաքական գերիշխանութիւնն ալ ջնջել ուզեն, անշուշտ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000 — **ՖԻՆԻՔՍ** — ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ
ՍԿԻՒՏԱՐ
24րդ Տարեշրջան

Վարժարանիս վերաբացումը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Սեպտ. 1, Դշ. օր և դասերը կ'սկսին յաջորդ Դշ. Սեպտ. 8։

Կարգափոխութեան համար վերաքննութիւնք պիտի կատարուին Սեպտ. 6 և 7, Բշ. եւ Գշ. օրերը։

Կարելի է տեսնել Տնօրէնը դպրոցին մէջ ամէն Ուրբ. և Կիր. օրեր մինչեւ Սեպտ. 1, իսկ անկէ յետոյ ամէն օր։ Հիմնադիր-Տնօրէն

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Սկիւտար, 11 Օգոստ. 99 10—7

ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ ԲԵՐԱՅԻ

Բերայի Ազգ. վարժարաններն եւ մանկապարտէզները կ'բացուին Օգոստ. 30 Բշ. օր։

Աշակերտաց մուտ առնելու համար Տնօրէնութեան պէտք է դիմել Խաչեան վարժարանը Գշ. Եշ. Շբ. օրերն առաւօտէ մինչ կէս օր։

5—5 ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՊԷՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայսերական Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կ'կառավարուի. Նաև ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորներէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընձայելու համար։

Ռոպերդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն շէնքերը կառուցուած են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գտնուող բլրակներուն ամենաբարձր մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Ռումէլի Հիսար։ 24—21

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԺԹ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1899—1900

Վարժարանիս ԺԹ. տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ (1899) Սեպտ. 1ին, և նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան Օգոստ. 30ին և 31ին. իսկ դասերը կանոնաւորապէս կ'սկսին Սեպտ. 1ին։

Թոշակաւոր աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն և այլ տեղեկութիւններու համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան այժմէն դիմել ի Կ. Պոլիս Ազգ. Պատրիարքարանն և կամ ի Կարին Վարժարանիս Տեսչութեան։

Յառաջիկայ տարւոյն համար ձրիավարժ սանուց ընդունելութիւնն արդէն կատարուած ըլլալով՝ այդ մասին ո և է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։ 20—10

«ԱՍՈՄՊՍԻՈՆ»Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃՆ Ի ՊՐՈՒՍԱ

Դասերը պիտի սկսին Սեպտ. 1/13 ին։ Ուսմանց ծրագիրը կ'պարունակէ 8 դասարան, որոց մին Նախապատրաստականն՝ փոքր տղայոց համար, և Մասնաւոր դասարան մը՝ այնպիսիներու համար, որք ուրիշ վարժարաններ յաճախած են և պէտք ունին անհրաժեշտ տեղեկութիւններու՝ ընդունելու համար այնպիսի դասարաններ, որոց դասերը կ'աւանդուին մի միայն գաղղիերէն լեզուով։ Ի բաց առեալ Հայերէնէ, Թուրքերէնէ Յունարէնէ դասերը, Ֆրանսերէնէ զատ ուրիշ ո՛և է լեզուի գործածումն բացարձակապէս արգիլուած է.

Տարեթոշակն է 24 օսմ. ոսկի, ի միասին հաշուելով լուացքն ու մանր մունր կարկտանները։ Սքանչելի դիրք, Ոլիմպոսի ստորոտը, Պրուսայի է՛ն առողջարար մէկ թաղին մէջ։ Ընդարձակ վայրեր, հոիողութիւն մեղմ բայց անընդհատ, մաքուր օդ, ֆրանսական ճոխ խոհարարութիւն։ 10—6

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԳՈԼԷԺ
ՎԱՐԻՉ՝ Մ. ԺԻՒԼ ՖՕՐ
Տրէգմանս յողոց, Բէյ. 2—4

Այս կրթական հաստատութեան մէջ երիտասարդք կատարելապէս պիտի ուսանին Ֆրանսերէնն ինչպէս նաև իրենց մայրենի լեզուն։ Ընդհանուր կրթութիւնը Ֆրանս. լեզուով կ'աւանդուի։ Ուսմանց յայտագիրը Ֆրանս. Լիսէներու համապատասխան ըլլալով, կ'պատրաստէ երկու տեսակ պսակաւորներ (baccalauréat), Դասական և Արդի։

Ֆրանսերէնի ուսուցման այս կատարեալ յայտագրին մէջ, Հաստատութիւնը խիստ լայն բաժին մը կու տայ Թուրք. Հայ. և Յոյն լեզուաց։

Գոլէժը կ'ընդունի գիշերօթիկ և ցերեկօթիկ աշակերտներ։

Վերամուտը պիտի կատարուի Սեպտ. 8/20ին։ 20—7

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՔԱՆՏԱԼՃԻ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և գիտական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մ'ունենալ, և իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, ազգին եւ օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանիս վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է, որոնք անընդհատ հսկողութեամբ կ'ջանան վարժարանը միշտ ի կատարեալ բարեկարգութեան պահել։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) կ'բաղկանայ Միաբաններէ և ընտիր արտաքին ուսուցիչներէ. այս վերջիններն անցեալ շրջանին մէջ՝ 10 էին թուով։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կ'համապատասխանէ գերմանական Րէալական դըպրոցի (Realschule) յառաջագրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պիտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ և— առանց քննութեան. Եւրոպայի որևէ բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Նանսի և Գաղղիոյ ուրիշ քանի մը քաղաքներու մէջ), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Լեզուներու համար ունի վարժարանս նոր ձեռնարկ մը, որուն վրայ խօսած ենք արդէն, վարժարանիս անցեալ շրջանին՝ «տարեկան տեղեկագրին» մէջ, որ տպուած է կը տրուի խնդրողներու։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1899—1900 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 1/13ին՝ Դշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչև Բշ. Սեպտ. ամսոյ 6ը, և այս վերջին օրը ժամը 8ին (Ը. Ե.) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, և կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մէնէվիշեան
30—20 Կ. Պոլիս Բանկալթի
P. Gabriel D. Ménévichian
Constantinople Pancaldi

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանս պիտի վերաբացուի Սեպտ. 3/15ին։

Տարեթոշակն է 15 օսմ. ոսկի, 8ը վճարելի է Սեպ.ին, 7ը՝ 1900ի Յունուարին։

Ուրիշ տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթթ, Պայպլհաուս, Կ. Պոլիս, կամ ուղղակի վարժարանին տնօրէն Տր. Չէմպըրսի, Պարտիզակ։ 12—5

ԱՆԱՐԱՏ ՄԵԼԻՍԻ ՋՈՒՐԻՆ ՀԻԱՆԱԼԻ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՊՈՒՐԺԻ (ՖՐԱՆՍԱ) ԱԲԲԱՅԱՐԱՆԻՆ
ԱՆԱՐԱՏ ՄԵԼԻՍՍԱՅԻ ՋՈՒՐԸ

ՊՈՒՐԺԻ, այս գերագոյն ջուրը, հասարակ հիւանդութեանց մեծ մասին համար ունեցած բուժիչ սքանչելի յատկութիւններովն և ազդեցութեամբը նշանաւոր եղած է արդէն ամէն տեղ. գովել զայն աւելորդ է, ուստի բաւական կ'համարիմք միայն ցուցնել բազմաթիւ պարագաներ, որ օգտակար պիտի ըլլան արդեամբ։

Սրտի և ջղային հիւանդութեանց, անմարսողութեան, փսխումի, գլխու ցաւի, սրտի ճնշման (չարբընթը), ջղացաւի, կաթուածի, անդամալուծութեան, անզգայութեան, անզօրութեան, մարմրուքի, և խիթի (սանճը) համար։ Գործածեցէք ՊՈՒՐԺԻ անարատ Մէլիսի ջուրը. նոյնպէս գործածեցէք համաճարակ հիւանդութեանց դէմ, որոց ամենաազդու դարման մ'է. բայց սատի, այն ամէն ծովային ճամբորդներ չպիտի ունենան ծովախտ (ծովէ բռնուիլ) տկարութիւնը, եթէ գործածեն սոյն հիանալի կազդուրիչը։

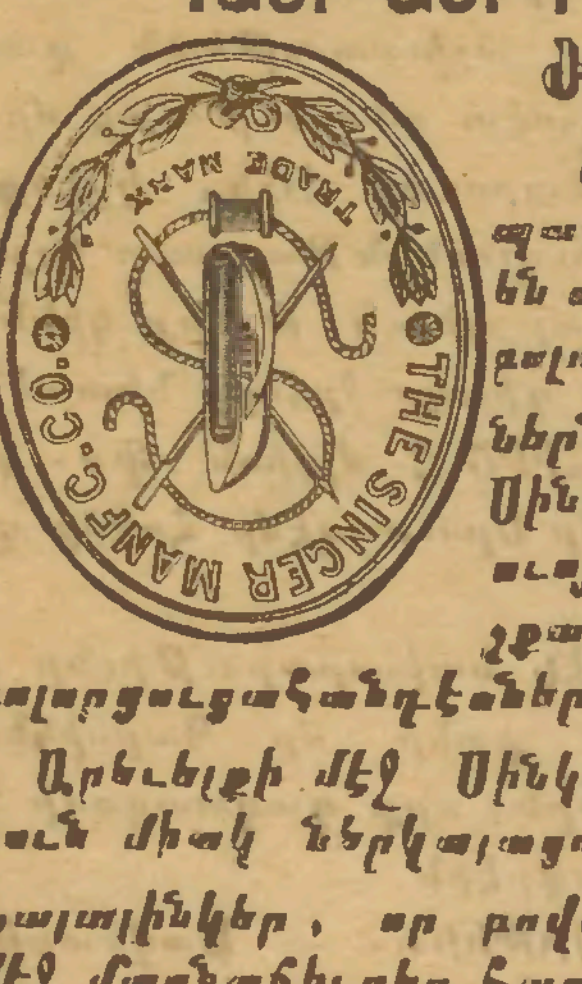
Ծանօթութիւն.—Մէլիսի ջուր կամ [մէլիսէ րուհը] անուան ներքեւ կան խել մը կեղծ հեղուկներ. այնպիսիներէ չխաբուելու համար, պէտք է միշտ իւրաքանչիւր շիշի վրայ վերեւ դրուած մոխրագոյն մաքսային պաշտօնական [բուլը] պահանջել։

Կ'ծախուի գլխաւոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։ Մէկ շիշն 5 ղշ։

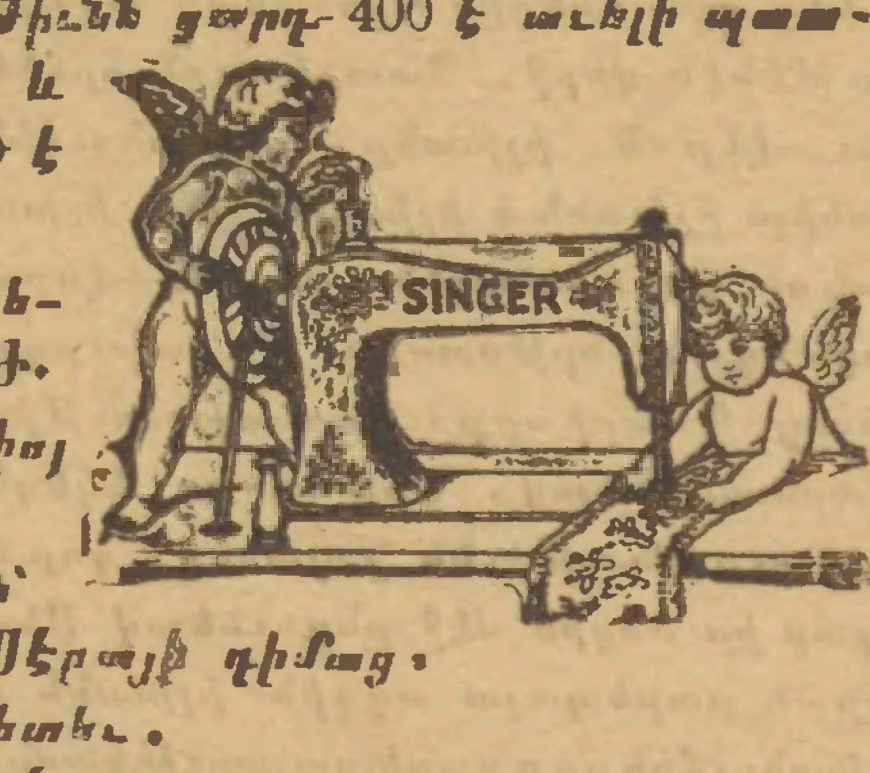
Ընդհանուր կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, Նէնի. Ճամի ճատտէսի, Ֆնտըգլեան Խան։ 20—7

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ ամրանութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել. Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է.

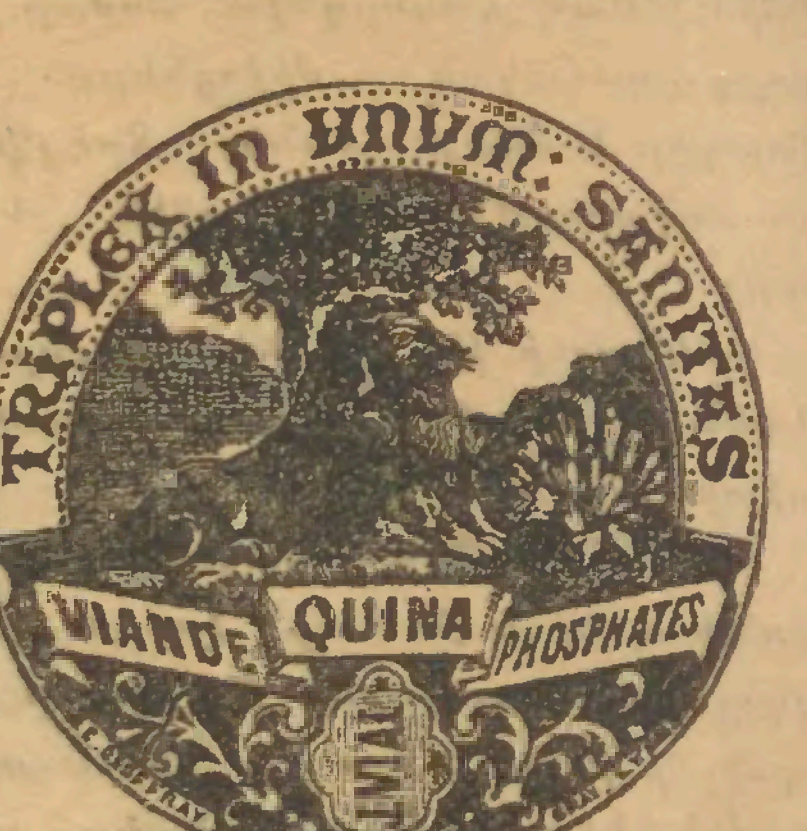
Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝

Բերա, Շիշլի Կամրայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց.

Ղալաթա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եառև.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց Թիւ 13.

Կեղծիքէն զգուշանալու համար վերինշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ Քինքինայէ, մսի հիւթէ, ֆօսֆաթ տը շօէ և ջղային ու ոսկրային դրութիւնը զարգացնելու անհրաժեշտ նիւթերէ բաղադրուած կազդուրիչ ըմպելի մ'է. ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, դեղնութիւնը, թոքախտն, ստամոքսի ցաւերը, դժուարամարսութիւնն ու փորհարութիւնը։ Նոր ապաքինողներ, ծերեր, կիներ, տղաքներ, տկար կազմ ունեցողներ և տքնութեան մէջ նիհարցող պատանիներ՝ գործածելով Վիալի Գինին, նոր ոյժ կ'առնեն։ Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու գեղարանաց և գեղի մթերանոցներու մէջ։ 52—34

ՏՕՔԹ. Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ
ՏԱՆՕԹ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՓԱՐԻԶԻ
Ի Սէլբէ տը Բէրա, Թիւ 1

Երկարամեայ յաջողութեամբ կը հետեւի ատամնաբուժական հին սկզբունքին՝ որ է՝ կեղծ ակռայի համար պէտք եղած տեղն օղակ (քռոշէ) և պէտք եղած տեղն ալ քիմք գործածել։ Այս է մինչեւ ցարդ ընդունուած ապահովագոյն մեթոտը։ Դարմանում բերնի և ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։ Աղքատաց ձրի ատամնահանութիւն։ Ամէն օր կ'ընդունի ժամ 9 էն 5, (Ը. Ե.)։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Ուր որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ եւ այլ գրութիւնք ետ չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլ., Nº 23, 25, Բաբը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (39)

ԽԵԼԱԳԱՐ ՀԱՅՈՒՀԻՆ

ՀՆԴԿԱՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ՊԱՐԶ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

—Կարծես Տքդ. Տիւրանի աչքերն արցունքով լեցան՝ երբ խոստացայ առտու երկուն աղօթել այն աղջկան բժշկութեան համար։

—Անկէ ի՞նչ կ'ելնէ։

—Բան մը չելներ, մայր իմ, սակայն առանց երեսը տեսնելու ես ալ համակրեցայ այդ աղջկան։ Չի՞ կրնար ըլլալ որ այն օրը դուք ալ միասին գայիք։

—Ո՛չ, ինծ չի վայլեր երթալ։

Թողունք որ խօսակցին Տիկին Լուիզ և Թէրէզա, և մեք հետեւինք Տքդ. Տիւրանի, որ երրորդ անգամ ըլլալով Էլիզայի այցելութեան կ'երթայ։

ԺԴ.

Տքդ. Տիւրան, քանի մը հիւանդներու եւ այցելութիւն տալէ ետք, ժամ 11 ին Հիւանդանոց գնաց, ուր պէտք եղած հրահանգները տալով իր մասնաւոր սենեակը քաշուեցաւ, և երկար նամակ մը գրեց Տքդ. Բինի։ Յետոյ ելաւ տուն գնաց ու ցերեկուան ճաշն ընելէ ետք, առաջին անգամ Վիեննա եկած ատեն հանել տուած լուսանկարն և առ Օր. Էլիզա իր նամակն ու նուիրուած Խաչը գրպանը դրաւ, և ուղղակի Էլիզայի տունը գնաց։ Հիւանդը ծանր ծանր կ'պտտէր սենեկին մէջ, երկու սպասուհիներու օգնութեամբ։

Տքդ. Տիւրան չիտակ Էլիզայի քովը գնաց և ժպտելով անոր ձեռքը թօթուեց ու որպիսութիւնը հարցուց։ Երկու սպասուհիները հեռացան։ Արթուրի աղջիկն (զի պէտք է իր բուն անունովը կոչենք այլեւս) սկսաւ նախ ուշադրութեամբ վերէն վար դիտել Տքդ. Տիւրանը, և վաղանցիկ գունատութիւն մը պատեց իր աղուոր դէմքը։ Յետոյ ժպտեցաւ, և անուշ ձայնով մ'ըսաւ,

—Աղէ՛կ եմ, աղէ՛կ եմ։

Տքդ.ն անոր ձեռքէն բռնելով բազմոցի մը վրայ նստեցուց և ըսաւ.

—Շատ ուրախ եմ որ աղէկ էք, Օր. Էլիզա։

Հիւանդը կ'շարունակէր ժպտիլ և գոհ կ'երեւէր Տքդ.ին այցելութենէն։

—Զիս չճանչցա՞ք, Օրիորդ։

Էլիզա ձեռքը ծանր ծանր վեր վերցնելով, Տքդ. Տիւրանի ճակատը շոյեց մեղմիւ։

Սարսուռ մը պատեց յանկարծ Տիւրանի ամբողջ մարմնոյն մէջ այս հեշտագրգռիչ շոյանքին տակ, որուն կարօտը կ'քաշէր տարիներէ ի վեր։ Բայց չուզեց բան մը յայտնի ընել, և նորէն ըսաւ,

—Անունս գիտէ՞ք, Օրիորդ։

Արթուրի աղջիկն աչքերը գոցեց, և քանի մը վայրկեան խորունկ մտածութեան մէջ թաղուեցաւ։ Բայց իր փնտռածը չգտնելուն վրայ բարկացած՝ աչքերը բացաւ և մեղմ ձայնով մ'ըսաւ,

—Ո՛չ, չեմ...չեմ գիտեր...։

Տքդ. Տիւրան անոր ձեռքերը բռնելով,

—Իմ անունս գիտէք դուք, ու կը ճանչնաք զիս, ինչո՞ւ չճանչնալու կը զարնէք, ըսաւ, երբ թէ վշտացած դէմք մը առնելով։

Տքդ. Տիւրանի ցոյց տուած կեղծ վիշտը կ'երեւի թէ իր ազդեցութիւնն ունեցաւ Էլիզայի վրայ, որոյ դէմքն յանկարծ տխրեցաւ՝ Տիւրանը վշտացուցած ըլլալուն համար։

Տքդ.ը գոհ մնաց այս երևոյթէն, և շարունակեց,

—Այո՛, Օր. Էլիզա, չափազանց վշտացայ ձեր ցոյց տուած անտարբերութեան համար։ Նորէն կ'խնդրեմ, սիրեցեալ Էլիզաս, ըսէք, ես ո՞վ եմ, անունս ի՞նչ է։ Տեսէ՛ք, ես զձեզ կը ճանչնամ, դուք իմ Էլիզաս էք, իմ սիրեցեալ ու պաշտելի ամուսինս, իսկ ես ո՞վ եմ, ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ...։

Տքդ. Տիւրան ուժգնութեամբ արտասանեց այս խօսքեր, որոց մեծ ուշադրութեամբ կ'ունկնդրէր Էլիզա, և վշտահար դէմք մը ցոյց կու տար։

Իր ըրած խօսքերուն ուժգնութիւնը մեղմացնելու պէտք տեսնելով, Տքդ. Տիւրան լեզուն փոխեց և ըսաւ,

—Ո՛չ, իմ սիրելի Էլիզաս, ո՛չ, չնեղացայ ես ձեզի։ Կարելի՞ բան է որ վշտանամ և ձեր փափուկ սիրտը վիրաւորեմ։ Դուք միթէ մարդ վշտացնելու բնութիւն ունի՞ք։ Դուք ազնիւ ու փափկասիրտ աղջիկ մ'էք։ Եթէ նոյն իսկ յանդիմանէք զիս, հաւատացէ՛ք որ չեմ վշտանար, այլ սիրով կ'ընդունիմ ձեր յանդիմանութիւնները։

Տքդ. Տիւրան քայլ մը ևս յառաջ երթալով հիւանդին իմացականութիւնը գրգռելու ձեռնարկին մէջ, համբուրեց Էլիզայի փափուկ ձեռքերը։

Հիւանդը զարմացմամբ Տիւրանի երեսը նայեցաւ։ Ճակտին վրայ քըրտինքի քանի մը կաթիլներ շարուեցան խռոյն։ Այտերը կարմրեցան։ Ու սարսուռ մը պատեց բովանդակ մարմնոյն մէջ։

Տիւրան անշշուկ եւ գոհունակ կը դիտէր գիտակցութեան ու զգայնութեան յուշիկ վերարծարծումը հիւանդին քով։

Յանկարծ Էլիզա գլուխը ծռեց, և բերանը Տքդ.ին ականջին մօտեցնելով, շրթները շարժեցան։ Անշուշտ բան մ'ըսաւ Տիւրանի, որ սակայն չլսեց...։

—Ի՞նչ ըսիք, Օր. Էլիզա, չլսեցի։ Կ'աղաչեմ, անգամ մ'ևս ըսէ՛ք։

Էլիզա նորէն ծռեցաւ և Տիւրանի ականջն ի վար բառ մը փսփսաց։

Բայց, աւա՜ղ, Տիւրան այս անգամ ալ չկրցաւ լսել, թէև ամենամեծ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր։

—Ի՞նչ պիտի ըսէք ինծ, Օրիորդ։ Անունս յիշեցի՞ք և պիտի ըսէ՞ք։ Եթէ անունս ըսէք, ո՜հ, շատ պիտի սիրեմ զձեզ։

Էլիզա գրպանէն թաշկինակ մը հանեց և ճակատը սրբեց։ Յետոյ իր առատ ու գեղեցիկ մազերն ետ ետ հրելով,

—Աստուա՜ծ իմ, Աստուա՜ծ իմ, ըսաւ ինքնիրեն անուշ ձայնով մը։

Յետոյ վշտահար դէմքով մը Տքդ. Տիւրանի երեսը նայեցաւ և սիրուն գլուխը մէկ կողմ ծռեց։

—Արդեօք կ'նեղե՞մ զձեզ իմ ներկայութեամբս, Օր. Էլիզա։ Եթէ այդպէս է, կ'մեկնիմ հիմակ, ըսաւ Տքդ.ը և ոտքի ելնելու ձեւ մ'ըրաւ։

Հիւանդը ցնցուեցաւ մեկնումի պատրաստութիւնը տեսնելով և աղերսալից նայուածք մը ուղղեց։

Տքդ.ը նստեցաւ և ահա գոհունակութեան անճառ ցոլք մը փայլեցաւ խեղճ աղջկան դէմքին վրայ։

—Գո՞հ էք հիմակ, Էլիզա, հարցուց Տքդ.ն, ուշադիր դիտելով իր խօսակցուհւոյն դիմագծերը։

Էլիզա, երեսները կարմրած, ժպտեցաւ, և բժիշկին ձեռքը բռնեց։

—Բայց անունս չըսիք, սիրելի Էլիզաս, ըսաւ բժիշկը յամառօրէն։

Հիւանդը նորէն տխրեցաւ, եւ բացայայտ կ'երեւէր որ Տիւրանին անունը տալու անկարողութիւնը չափազանց կ'նեղէր զինք։ Բայց խնդիր էր գիտնալ թէ արդեօք այդ անունը բնաւ չէ՞ր յիշեր, թէ գիտէր ու չէր կրնար արտասանել։ Արդէն յայտնի ալ չէր թէ ո՛ր ատենէ ճանչցած էր Տիւրանը։

Տօքդ.ը պարտաւորեցաւ հարցումին ձեւը փոխել, և ըսաւ,

—Կ'ուզէ՞ք տեսնել ձեր հայրն ու մայրը։

Էլիզա գլուխը վերցնելով իր շուրջը նայեցաւ, կարծես թէ մէկը կը փնտռէր։ Յետոյ Տօքդ.ը դիտեց նայուածքով մը որոյ մէջ հաւանութիւն կ'կարդացուէր։

—Լա՛ւ, ձեր հայրն ու մայրը վաղը կուգան ձեզ տեսնելու։ Կ'սիրե՞ք զանոնք։

Էլիզա ժպտեցաւ և երկու անգամ սա՛ բառերը կրկնեց,

—Մա՛յրս, մա՛յրս։

Տիւրանի զգացած ուրախութիւնն անկարագրելի էր այս միջոցիս։ Սիրո՛յ գաղափարն արթնցուցած էր։

—Դեռ զո՞վ տեսնել կ'ուզէք, մտածեցէ՛ք, մէկ հոգի մ'ալ կայ, կ'ուզէ՞ք զայն ալ տեսնել։ Ըսե՞մ որ գայ։ Այո՛, այո՛, պիտի ըսեմ որ ձեր ծնողքին հետ գայ։ Կ'ուզէ՞ք։

Էլիզա նորէն իր շուրջը նայեցաւ, և յետոյ Տքդ. Տիւրանը դիտեց։

—Այն մարդուն ով ըլլալը գիտէ՞ք։ Անունն ըսե՞մ։

Էլիզա գլխովն հաստատական պատասխան տուաւ։

—Տիւրա՞ն, Բօ՞լ, Բիէ՞ռ, Մարդէ՞ն, ըսաւ Տքդ.ը։

Էլիզա ժպտեցաւ։

Տիւրան կամաց ձայնով անոր ականջն ի վար ըսաւ,—

[Շար.ը կայ] ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ